

บทที่ 2 ทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษา

การวิเคราะห์งบการเงิน เป็นกระบวนการค้นหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับฐานะการเงินและผลการดำเนินงานของกิจการหนึ่งจากงบการเงินของกิจการนั้น พร้อมทั้งนำข้อเท็จจริงดังกล่าวมาประกอบการตัดสินใจต่อไป การวิเคราะห์งบการเงินมีจุดมุ่งหมายเพื่อแปลงข้อมูลของงบการเงินให้เป็นข่าวสารที่เป็นประโยชน์สามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการกลั่นกรองเบื้องต้น พยากรณ์วินิจฉัยปัญหา ตลอดจนเป็นเครื่องมือในการประเมินผลเพื่อเป็นแนวทางตัดสินใจทางการเงินอย่างสมเหตุสมผล²

ในการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานของบริษัท นิมซีเส็งขนสง (1988) จำกัด ได้อาศัยข้อมูลจากงบการเงินนำมาวิเคราะห์และแปลความตามงบการเงิน เพื่อให้ทราบถึงผลการดำเนินงานและปัญหาอันอาจเกิดขึ้นในแต่ละช่วงเวลา จำเป็นต้องอาศัยทฤษฎีทางการเงินที่เกี่ยวข้องมาช่วยในการศึกษาเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้

ทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษา

การวิเคราะห์งบการเงิน³ การวิเคราะห์และแปลความตามงบการเงินรวมทั้งการจัดทำรายงานเพื่อใช้ประโยชน์ในการบริหารงานของผู้บริหาร เป็นงานที่นักการเงินรับช่วงมาจาก นักบัญชี ซึ่งได้ตัวเลขจากบัญชีแยกประเภทต่าง ๆ ที่ได้จัดทำขึ้นสรุปออกมาเป็นงบการเงินหรือ รายงานทางการเงิน นักการเงินจะนำตัวเลขเหล่านี้มาใช้ประโยชน์โดยการวิเคราะห์และเสนอผลการวิเคราะห์ พร้อมทั้งข้อคิดเห็นต่อฝ่ายบริหาร ฝ่ายบริหารจะเป็นผู้ตัดสินใจเพื่อดำเนินการต่อไป ถ้าฝ่ายบริหารมีความรู้ทางการเงินด้วยแล้วก็จะเป็นอย่างยิ่งต่อการดำเนินงาน ขั้นตอนการวิเคราะห์งบการเงินมีดังนี้

- 1) กำหนดเป้าหมายในการวิเคราะห์ให้ชัดเจน
- 2) รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงาน และฐานะการเงินของกิจการที่ต้องการวิเคราะห์ให้เพียงพอ

---

² เพชรวิ บูมทรัพย์, วิเคราะห์งบการเงิน, (กรุงเทพฯ : คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2543), หน้า 1.

³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 11.

3) นำข้อมูลต่าง ๆ ที่รวบรวมมาจัดวางให้อยู่ในรูปแบบเดียวกัน เพื่อง่ายต่อการวิเคราะห์และเปรียบเทียบ

4) เลือกวิธีการและเครื่องมือที่จะใช้วิเคราะห์ให้เหมาะสมกับเป้าหมายที่ต้องการ จากการวิเคราะห์ เครื่องมือเหล่านี้มีดังนี้

- การวิเคราะห์เปรียบเทียบตามแนวโน้ม
- การวิเคราะห์เปรียบเทียบตามแนวตั้ง
- การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน

5) ทำการวิเคราะห์ตามวิธีต่าง ๆ ที่เลือกแล้ว และแปลความหมายจากผลการวิเคราะห์ที่ได้

6) นำข้อมูลการวิเคราะห์ต่าง ๆ มาสรุปผลพร้อมแสดงความเห็นและข้อเสนอแนะเพื่อการตัดสินใจ โดยจัดทำเป็นรายงานเสนอฝ่ายบริหาร

สำหรับการศึกษาค้างนี้ได้กำหนดเป้าหมายในการวิเคราะห์ เพื่อต้องการทราบถึงผลการดำเนินงานของบริษัท นิมชีเส็งขนส่ง (1988) จำกัดในระหว่างปี พ.ศ. 2541 – 2544 โดยรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ จากงบการเงินและจัดวางข้อมูลแต่ละปีพร้อมทั้งค่าเฉลี่ย

1. การวิเคราะห์โดยการเปรียบเทียบ

การวิเคราะห์โดยการเปรียบเทียบงบการเงินและอัตราส่วนของปีปัจจุบันกับงบการเงินและอัตราส่วนของปีก่อน ๆ เพื่อแสดงถึงความเจริญเติบโตหรือความถดถอยของการดำเนินงานของกิจการ

1.1 การเปรียบเทียบตามแนวโน้ม (Trend Analysis)⁴

เป็นการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของรายการในงบการเงินต่างงวดเวลาหรืองบการเงินหลายงวด โดยดูการเปลี่ยนแปลงของรายการระหว่างงวดหรือปีการดำเนินงานว่ามีแนวโน้มสูงขึ้นหรือลดลงอย่างไรบ้าง ซึ่งจะชี้ให้เห็นถึงอัตราการขยายตัวหรือความเจริญเติบโตของกิจการในด้านต่างๆ เช่น ขนาดของเงินทุน ยอดขาย รวมทั้งผลตอบแทนของการดำเนินงาน เป็นต้น สำหรับการศึกษการเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงของรายการต่าง ๆ ในงบการเงินแต่ละปี

⁴จินดา จันทร์ทอง, การวิเคราะห์งบการเงิน, (กรุงเทพฯ : ภาควิชาบัญชี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2540), หน้า 5.

เป็นการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงของข้อมูลปีต่อปีไม่ต่อเนื่องกัน กล่าวคือวิธีนี้จะเปลี่ยนปีฐาน
ทุก ๆ ปี สำหรับการคำนวณหาร้อยละที่เพิ่มขึ้นหรือลดลง คำนวณได้ดังนี้

$$\text{ร้อยละที่เปลี่ยนไป} = \frac{\text{ข้อมูลปีปัจจุบัน} - \text{ข้อมูลปีก่อน}}{\text{ข้อมูลปีก่อน}} \times 100$$

1.2 การเปรียบเทียบตามแนวดิ่ง (Common Size Analysis)

เป็นการลดตัวเลขของแต่ละรายการที่ปรากฏในงบดุลและงบกำไรขาดทุนให้เป็นร้อยละของสินทรัพย์รวม เป็นร้อยละของหนี้สินและทุนรวมหรือเป็นร้อยละของรายได้ เพื่อนำไปเห็นถึงการเปลี่ยนแปลงในส่วนต่าง ๆ ของกิจการ สำหรับการศึกษานี้อาศัยวิธีการเปรียบเทียบตามแนวดิ่งมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากงบดุลของบริษัทเป็นหลักซึ่งแยกการวิเคราะห์เป็น 3 ลักษณะ คือ

- 1) การวิเคราะห์เปรียบเทียบตามแนวดิ่งเฉพาะส่วนสินทรัพย์หมุนเวียน
- 2) การวิเคราะห์เปรียบเทียบตามแนวดิ่งเฉพาะ โครงสร้างเงินทุน
- 3) การวิเคราะห์ทั้งงบดุลและงบกำไรขาดทุนตามแนวดิ่ง

2. การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน⁵

การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน เป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของสอง รายการของงบการเงินที่สนใจ เพื่อค้นหาข้อเท็จจริงต่างๆ ของรายการว่าสัมพันธ์มีความเหมาะสมหรือไม่ เนื่องจากปกติแล้วการเสนอหรือรายงานข้อมูลของนักบัญชีการเงินมิได้แสดงถึงความสัมพันธ์ของรายการ แต่จะแสดงแยกเป็นรายการไป ความสัมพันธ์ของรายการอาจเกิดขึ้นเนื่องจากลักษณะของกิจกรรมเกี่ยวข้องกันหรือเป็นกิจกรรมที่มีผลต่อกัน

ประเภทของอัตราส่วนทางการเงินที่นำมาใช้วิเคราะห์

- อัตราส่วนแสดงสภาพคล่อง (Liquidity Ratio)
- อัตราส่วนแสดงสภาพเลี้ยว (Leverage Ratio)
- อัตราส่วนแสดงสมรรถภาพในการดำเนินงาน (Activity Ratio)
- อัตราส่วนแสดงสมรรถภาพในการหากำไร (Profitability Ratio)

⁵ เพชรีย์ ชุมทรัพย์, วิเคราะห์งบการเงิน, (กรุงเทพฯ : คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2543), หน้า 199-213.

2.1 อัตราส่วนแสดงสภาพคล่อง (Liquidity Ratio)

เป็นอัตราส่วน ที่แสดงถึงความสามารถในการชำระหนี้ระยะสั้นของกิจการ โดยพิจารณาจากเงินสดและสินทรัพย์ใกล้เคียงเงินสดที่กิจการมีอยู่ในขณะใดขณะหนึ่งว่าเพียงพอที่จะจ่ายภาระผูกพันระยะสั้นคือหนี้สินหมุนเวียนต่าง ๆ หรือไม่ อัตราส่วนที่ใช้ในการวิเคราะห์แสดงสภาพคล่อง ประกอบด้วย

2.1.1 อัตราส่วนทุนหมุนเวียน (Current Ratio) เป็นอัตราส่วนที่แสดงความสามารถในการชำระหนี้ระยะสั้นของกิจการ หรือความสามารถที่จะก่อหนี้ระยะสั้น

$$\text{อัตราส่วนทุนหมุนเวียน} = \frac{\text{สินทรัพย์หมุนเวียน}}{\text{หนี้สินหมุนเวียน}}$$

2.1.2 อัตราส่วนทุนหมุนเวียนเร็ว (Quick Ratio) เป็นอัตราส่วนที่แสดงถึงความสามารถในการชำระหนี้ระยะสั้นของกิจการ โดยพิจารณาจากสินทรัพย์หมุนเวียนที่สามารถเปลี่ยนตัวเองเป็นเงินสดได้เร็ว ได้แก่ เงินสด หลักทรัพย์ที่เปลี่ยนมือง่าย และลูกหนี้ ว่ามีมากน้อยเพียงใดเมื่อเปรียบเทียบกับหนี้สินที่ต้องชำระคืนในระยะสั้น

$$\text{อัตราส่วนทุนหมุนเวียนเร็ว} = \frac{\text{สินทรัพย์หมุนเวียน} - \text{สินค้าคงเหลือ}}{\text{หนี้สินหมุนเวียน}}$$

2.2 อัตราส่วนแสดงสภาพเสี่ยง (Leverage Ratio)

เป็นอัตราส่วนที่แสดงถึงนโยบายทางการเงินของกิจการเกี่ยวกับการจัดโครงสร้างของเงินทุน รวมถึงความสามารถในการกู้ยืมระยะยาวของกิจการ และความเสี่ยงระยะยาวของผู้ให้สินเชื่อ (Long-term Risk) อัตราส่วนที่ใช้ในการวิเคราะห์สภาพเสี่ยงประกอบด้วย

2.2.1 อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม (Debt Ratio) โดยพิจารณาเทียบความสัมพันธ์ในโครงสร้างของการถือสินทรัพย์ทั้งหมดของธุรกิจว่าเป็นส่วนของผู้ถือหุ้นหรือผู้ถือหุ้นเท่าใด โดยคิดเป็นเปอร์เซ็นต์ของสินทรัพย์รวม

$$\text{อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม} = \frac{\text{หนี้สินรวม}}{\text{สินทรัพย์รวม}} \times 100$$

2.2.2 อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (Debt-to-Equity Ratio) เพื่อพิจารณาสัดส่วนของหนี้สินทั้งหมดเมื่อเทียบกับส่วนของผู้ถือหุ้น ซึ่งวัตถุประสงค์ของการคำนวณอัตราส่วนนี้ในแง่ของผู้ถือหุ้นก็เพื่อพิจารณาภาระผูกพันทั้งหมดที่บริษัทมีต่อผู้มีสิทธิเรียกร้องในสินทรัพย์ของบริษัทก่อนผู้ถือหุ้น

$$\text{อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น} = \frac{\text{หนี้สินรวม}}{\text{ส่วนของผู้ถือหุ้น}} \times 100$$

2.2.3 อัตราส่วนแสดงความสามารถในการจ่ายดอกเบี้ย (Interest Coverage Ratio) แสดงถึงความสามารถในการจ่ายภาระผูกพันทางการเงินที่สำคัญ คือจ่ายดอกเบี้ยเพื่อวิเคราะห์ว่าบริษัทมีรายได้ก่อนหักภาษีเป็นกี่เท่าของภาระดอกเบี้ยที่ต้องจ่ายในแต่ละงวด

$$\text{อัตราส่วนแสดงความสามารถในการจ่ายดอกเบี้ย} = \frac{\text{กำไรก่อนหักดอกเบี้ยและภาษี}}{\text{ดอกเบี้ยจ่าย}}$$

2.3 อัตราส่วนแสดงสมรรถภาพในการดำเนินงาน (Activity Ratio)⁶

เป็นอัตราส่วนที่แสดงถึง ความสามารถของฝ่ายบริหารในการใช้เงินทุนที่จัดหามาในการดำเนินงาน โดยวัดจากรายได้ที่หามาได้กับจำนวนเงินที่ลงทุนหรือค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้น ซึ่งเป็นการหาความสัมพันธ์ระหว่างผลสำเร็จกับความพยายามว่าเหมาะสมหรือไม่ ผลสำเร็จจะแสดงด้วยรายได้ ส่วนความพยายามจะแสดงด้วยเงินทุนหรือค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นหากกิจการดำเนินงานโดยใช้เงินทุนเพียงเล็กน้อย แต่สามารถก่อให้เกิดรายได้จำนวนมากย่อมแสดงให้เห็นถึงความมีประสิทธิภาพของฝ่ายบริหาร เป็นต้น ในทางกลับกันหากมีรายได้เล็กน้อยในขณะที่กิจการต้องใช้เงินทุนจำนวนมากแล้วย่อมแสดงถึงความไม่มีประสิทธิภาพของฝ่ายบริหารนั่นเอง อัตราส่วนที่ใช้วิเคราะห์ประสิทธิภาพในการดำเนินงานประกอบด้วย

2.3.1 อัตราหมุนเวียนของลูกหนี้ (Account Receivable Turnover)

$$= \frac{\text{รายได้รวม}}{\text{ลูกหนี้ถัวเฉลี่ย}}$$

⁶ จินดา ชันทอง, การวิเคราะห์งบการเงิน, (กรุงเทพฯ : ภาควิชาบัญชี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2540), หน้า 9.

จากอัตราหมุนเวียนของลูกหนี้นำมาคำนวณระยะเวลาในการเรียกเก็บเงินจากลูกหนี้ได้ดังนี้

$$2.3.2 \text{ ระยะเวลาเฉลี่ยในการเก็บเงินจากลูกหนี้} \\ = \frac{\text{จำนวนวันในงวดบัญชี}}{\text{อัตราหมุนเวียนของลูกหนี้}}$$

2.3.3 อัตราหมุนเวียนของสินทรัพย์ถาวร (Fixed Asset Turnover) เป็นการพิจารณาถึงการลงทุนในสินทรัพย์ถาวร ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ แล้วสามารถสร้างรายได้ได้ ก็ เท่าของเงินลงทุน

$$\text{อัตราหมุนเวียนของสินทรัพย์ถาวร} = \frac{\text{รายได้รวม}}{\text{สินทรัพย์ถาวร}}$$

2.3.4 อัตราการหมุนเวียนของสินทรัพย์รวม (Total Asset Turnover) เป็นการพิจารณาโดยรวมถึงการบริหารเงินลงทุนในสินทรัพย์ทั้งหมดของกิจการที่นำมาใช้ในการ ดำเนินงานเพื่อก่อให้เกิดรายได้ว่าการบริหารมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด

$$\text{อัตราการหมุนเวียนของสินทรัพย์รวม} = \frac{\text{รายได้รวม}}{\text{สินทรัพย์รวม}}$$

2.4 อัตราส่วนแสดงสมรรถภาพในการหาค่าไร (Profitability Ratio)

เป็นอัตราส่วนที่แสดงประสิทธิภาพในการดำเนินงานทั้งหมดของธุรกิจ ทั้ง ด้านการขายและการลงทุน ดังนั้นจึงแบ่งการพิจารณาออกเป็น 2 ส่วนคือ

2.4.1 กำไรสัมพันธ์กับรายได้ โดยวัดจากอัตราผลตอบแทนจากกำไรสุทธิเป็นการวัดผลตอบแทนโดยสรุปของธุรกิจว่าได้มากน้อยเพียงใด เมื่อเทียบรายได้กับกำไรสุทธิ เพื่อใช้พิจารณาสมรรถภาพในการหาค่าไรสุทธิของกิจการ

$$\text{อัตราผลตอบแทนจากกำไรสุทธิ} = \frac{\text{กำไรสุทธิ} \times 100}{\text{รายได้รวม}}$$

2.4.2 กำไรสัมพันธ์กับเงินลงทุน เป็นอัตราส่วนอีกประเภทหนึ่งที่ใช้วัดความสามารถในการทำกำไร ได้แก่ อัตราส่วนของเงินลงทุนประเภทต่างๆ เช่น เงินลงทุนที่มาจากส่วนของเจ้าของ เงินลงทุนระยะยาวและเงินลงทุนรวม ซึ่งก็คือสินทรัพย์รวมนั่นเอง

1) อัตราผลตอบแทนสุทธิจากสินทรัพย์รวม เป็นการพิจารณาถึงอัตรากำไรสุทธิที่บริษัทได้รับจากการลงทุนทั้งหมดในงวดนั้น

$$\text{อัตราผลตอบแทนจากการลงทุน} = \frac{\text{กำไรสุทธิ} \times 100}{\text{สินทรัพย์รวม}}$$

2) อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (Return on Equity – ROE) เป็นอัตราส่วนแสดงให้เห็นถึงกำไรสุทธิที่เป็นส่วนของผู้ถือหุ้นเมื่อเทียบกับจำนวนเงินที่ได้จากส่วนของผู้ถือหุ้น เพื่อวิเคราะห์สมรรถภาพในการทำกำไรให้แก่ผู้ถือหุ้นของกิจการ

$$\text{อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น} = \frac{\text{กำไรสุทธิ} \times 100}{\text{ส่วนของผู้ถือหุ้น}}$$